Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat
Peqqissutsimut inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisumit saqqummiunneqartoq

pillugu

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerneqarnerannut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini uku ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Pipaluk Olsen, Demokraatit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Aki-Matilda Høegh-Dam, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Bo Martinsen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Paarma Lund Kreutzmann, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Bentiaraq Ottosen, Atassut

UKA2026-mi septemberip 25-ani siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu
Inuit timimikkut tarnimikkulluunniit piginnaasakinnerusut tamarmik allat naligalugit inuttut aammalu tunngaviusumik kiffaanngissuseqarnissamut pisinnaatitaaffimminnik tamakkiisumik atorluaasinnaanerannik siuarsaanissaq, illersuinissaq qulakkeerinninnissarlu inatsisissatut siunnersuutip pingaarnertut siunertaraa. Meeqqat, inuusuttut inersimasullu innarluutillit allat naligalugit inuiaqatigiinni eqeersimaartumik peqataallutillu periarfissaminnik tamakkiisumik atorluaasinnaanissaannut inuiaqatigiit ikorfartuinissaat ungasissoq isigalugu anguniagaavoq. Inatsisissatut siunnersuut Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaannik tunngaveqarpoq.

Innarluutilinnut suliassaqarfimmi allannguutissat arlallit inatsisissatut siunnersuummi saqqummiunneqarput:

Malitseqartitsiviusumik nakkutiginninneq: Malitseqartitsiviusumik nakkutiginninnissaq pillugu kapitalimik nutaamik ilanngussisoqassaaq, tassuunakkut kommunit inuusuttunik innarluutilinnik 18-init 23-nut ukiulinnik inersimasunngornermut ikaarsaartunik tapersersuinissaminnut pisussaaffilerneqassallutik.

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Qanigisaasunik paarsisarneq: Qanigisaq suliffeqarnermut attuumassuteqartoq § 30 naapertorlugu inummik innarluutilimmik piffissami killilimmi (qaammatit arfinillit qaammatinik pingasunik sivitsorneqarsinnaasut) ulluinnarni isumassuinissamut paarsinissamullu sulilersinneqarsinnaavoq.

Tapersersueriaatsit nutaat: Inatsisissatut siunnersuummi § 35 aamma § 36 naapertorlugit eqimattanut tapersersuinissamut kiisalu piffissami killilikkami inunnut ataasiakkaanut sungiusaanissamut piginnaasanillu ineriartortitsinissamut tapersersuinissamik neqerooruteqarnissamut inatsisitigut tunngavissamik pilersitsisoqassaaq.

Sulianik suliarinnittarnerup qarasaasiakkut ingerlanneqartalernissaa: Kommunini Naalakkersuisunilu ataatsimoorussamik IT atorlugu pisortatigoortumik sulianik suliarinneriaatsimik atuutilersitsisoqarnissaa siunnersuummi siunertarineqarpoq.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Inatsisissatut siunnersuut siullermeerneqarnermini pitsaasumik qisuariarfigineqarpoq aammalu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliamut innersuunneqarluni.

Aningaasatigut kingunerisassatut nalunaarneqartut ernummatigineqarnerat partiinit arlalinnit erseqqissaatigineqarpoq, tamatumani kommunit tusarniaanermi akissutigisaat partiinit innersuussutigineqarlutik. Tassunga atatillugu kommunit pisussaaffiisa annertusinerannut naapertuuttumik aningaasanik immikkoortitsisoqartariaqartoq ilanngullugu erseqqissaatigineqarpoq. Taamaattumillu ataatsimiititaliami suliarineqarnerani aningaasatigut kingunerisassat sukumiisumik paasinarsisinneqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Inatsisartuni amerlanerussuteqartut siunnersuummut tapersiipput ataatsimiititaliamilu sulianeqartussanngorlugu innersuullugu.

Tusarniaanermut akissutit

Siunnersuut piffissami 23. marts 2026-mit ulloq 23. april 2026-mut Naalakkersuisut tusarniaanermi nittartagaatigut pisortatigoortumik tusarniaassutigineqarpoq. Inatsisissatut siunnersuut soqutigisaqaqatigiinnut susassaqartunut toqqaannartumik aamma tusarniutigineqarpoq. Tusarniaanermut akissuteqaatit pillugit allakkiaq inatsisissatut siunnersuummut ilanngunneqarpoq, tamatumani oqaaseqaatit issuaavigineqarlutillu Naalakkersuisunit oqaaseqaateqarfigineqarput.

Tusarniaavigineqartut pingaarutillit tusarniaanerup ingerlanneqarnera pillugu isornartorsiuisut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Sapaatit akunnerinik sisamanik tusarniaanermut piffissarititaasoq sivikippallaartutut illuatungeriinnit uparuarneqarpoq. Matumani inatsisissatut siunnersuutip pisariunera atortussallu annertunerat innersuussutigineqarluni.

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Tusarniaanermi najoqqutassiat atuuttut malinneqarsimasut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Taamaakkaluartoq illuatungeriit akissutissaminnik suliaqarnissaminnut naammaginartumik atugassaqartinneqarnissaat pingaaruteqarmat erseqqissaatigissallugu ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq, tamanna inatsisip pitsaassusissaanut pingaaruteqarmat.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani aningaasatigut kingunerisassat siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarput. Tassani allassimavoq siunnersuummi aalajangersakkat nutaat aningaasatigut kingunerisassaat kisimik naatsorsorneqarsimasut, inatsilli atuuttoq malillugu aalajangersakkat ingerlateqqinneqartut aningaasatigut kingunerisassaat kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit aqqutigalugit kommuninut nuunneqarsimallutik imaluunniit aningaasanut inatsimmi immikkoortinneqarsimallutik.

Inatsisissatut siunnersuummi nalinginnaasumik nassuiaatini allassimavoq piffissami 2027-2030-mi katillugit 41,2 mio. kr.-inik siunnersuutigineqartoq ataatsimut aningaasartuuteqarfiunerussasoq. Ukiumut aningaasartuutaanerusussatut naatsorsuutigineqartut ima saqqummiunneqarput: 2027-mi 12,8 mio., 2028-mi 11,8 mio., 2029-mi 8,8 mio. kr.-it aamma 2030-mi 7,8 mio. kr.-it. Tassunga atatillugu ataatsimiititaliamit erseqqissaatigineqassaaq siuliani allassimasut taamaallaat tassaammata siunnersuummi aalajangersakkat nutaat aningaasatigut kingunerisassaasa naatsorsorneqarnerat. Taamaalillunilu inatsisaasimasoq aammalu inatsit atuuttut malillugit aalajangersakkat ingerlateqqinneqartut siuliani allassimasuni ilanngunneqarsimanngillat.

Tusarniaanermulli akissutigineqartut tunngavigalugit aningaasaqarnikkut kingunerisassat annikinaarlugit missingerneqarsimasinnaanerat ernummatigineqartoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqartariaqarpoq. § 7 naapertorlugu pinaveersaartitsilluni siunnersuinermik suliniut 2 mio. kr.-init missingerneqartunit immikkoortinneqartunillu akisunerusinnaasoq Kommuneqarfik Sermersuup tusarniaanermut akissummini oqaatigaa. Kommuneqarfik Sermersuumuinnaq tunngatillugu aningaasartuutaanerusussat ukiumoortumik 2-3 mio. kr.-iussasut Kommuneqarfik Sermersooq missingiivoq.

Siunnersuut aningaasaqarnikkut piviusorsiortuunersoq ernumassutigigitsik kommunit tamarmiusut tusarniaanermut akissuteqaammi oqaatigigaat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Eqimattanut tapersersuinermik atuutilersitsinerup kommunit ukiumoortumik sipaaruteqartalernissaannik nassataqarnissaanik Naalakkersuisut missingiinerat ilaatigut isornartorsiorneqarpoq. Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuut kommunit nutaanik, ataatsimoortumik tapiissutinut iluarsiissutissatut siunnersuutigineqartunit naammattumik matussuserneqanngitsunik aningaasartuuteqarnerunermik nassataqartunik, pisussaaffilerneqarnerannik nassataqassasoq kommunit uparuarpaat – taakkununngalu ilaapput

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

atoqatigiinnermut politikimik suliaqarnissaq aamma pitsaassutsimut malitassat aqunneqarnissaannik piumasaqaat.

Kiisalu innarluutilinnut suliassaqarfimmi nuna tamakkerlugu paasissutissanik tutsuiginartunik amigaateqarneq naatsorsuinerni ingerlanneqartuni tamani annertuumik nalornilersitsimmat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.
Kingusinnerusukkut paasinarsissagaluarpat pisinnaatitaaffinnik nutaanik ilimagisamit akulikinnerusumik atuisoqartoq, ataatsimoortumik tapiissutit isumaqatigiinniutigeqqinneqartariaqarput, taamaaliornikkut suliassanut inatsisitigut pituttorsimasunik kommunit amigartunik aningaasaliiffigineqaqqunagit.

Inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat
Qanigisaasumut innarluutilimmut paarsisarnissamut periarfissat kiisalu nammineq angerlarsimaffigisami isumassuinissap isumaginissaanut angerlarsimaffimmi tapersersorteqarnissamut periarfissat qanoq atorneqartiginerat apeqqutaalluni tamanna sulisitsisunut malitsigisatut qanoq kinguneqarsinnaanersoq inatsisissatut siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarpoq.

Inuussutissarsiortunut assigiinngitsunik kinguneqarsinnaasutut nalilerneqarpoq. Illuatungaatigut allaaserineqarpoq qanigisamik paarsinissamut qanigisat periarfissaqarnerat nunaqqatigiinnut pitsaasumik, taamaalillunilu aamma inuussutissarsiortunut toqqaannanngikkaluamik iluaqutaasinnaasoq. Tamatumani innersuussutigineqarpoq aaqqissuussineq ilaqutariit pineqartut patajaatsumik aningaasaqalernerannik qulakkeerinnissasoq. Illuatungaatigut peqatigisaanillu aaqqissuussinerup kingunerisinnaavaa sulisussat piginnaanillit namminersortuni suliffillit piffissami sivikinnerusumi suliunnaarallarnerat. Tamanna pissaaq inuk suliffeqarfimmi namminersortumi atorfeqarnerminik ingerlatsiinnarnissaminut taarsiullugu inummik innarluutilimmik paasisussatut qanigisaasoq kommunimit atorfinitsinneqarpat.

Nalinginnaasumik nassuiaatini inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat pillugit imm. 4-p kalaallisuua danskisuualu imminnut naapertuutinngitsut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Danskisuuani allassimasoq ”bostøtte til varetagelse af omsorg i eget hjem” kalaallisuuani ima allanneqarsimavoq ”nammineq angerlarsimaffigisami isumassuinissap isumaginissaanut ineqarnermut tapiissuteqarnissamut periarfissat”. Tamanna ineqarnermut aningaasatigut tapiissuteqarnertut paasinerlunneqarsinnaavoq. Danskisuuani bostøttemik oqarnermi inuk pineqarpoq aningaasaqarnikkut pisarsiassat pineqarnatik.

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Avatangiisinut, pinngortitamut inuillu peqqissusiannut sunniutaasussat
Inatsisissatut siunnersuutip matumani pineqartup avatangiisinut pinngortitamullu sunniuteqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Inatsisissatulli siunnersuut inuiaqatigiit peqqissusaannut pitsaasumik sunniuteqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, innarluutillimmi inuuniarnerminni atugaannik pitsanngorsaataasumik pisinnaatitaaffeqarnerulernissaat periarfissaqarnerulernissaallu siunertarineqarmat.

Inuit pisinnaatitaaffii innuttaasunullu kingunerisassat
Siunnersuut Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaannik tunngaveqarpoq. Nalinginnaasumik nassuiaatini allassimavoq isumaqatigiissutip inatsisissatut siunnersuummi tamakkiisumik atuutilersinneqarnissaa ajornakusoortoq. Tamatumunnga pissutaavoq aalajangersakkat ilaat suliassaqarfiup allap ataaniimmata imaluunniit inatsisinik atuutsitsinermut suliassaqarfiup suli tiguneqanngitsup ataaniimmata. Isumaqatigiissutip atortuulersinneqarnera pissutigalugu isumaqatigiissutip inatsisitigut toqqammavilerneqarnissaanut Naalakkersuisut Inatsisartullu pisussaaffeqartut ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq.
Ataatsimiititaliaq tamatumunnga allanik oqaaseqaatissaqanngilaq.

Ilisimatitsiffiusumik ataatsimiinneq
Peqqissutsimut Inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisup ataatsimiititaliaq ilisimatitsiffiusumik ataatsimiinnermut oktoberip tallimaani ingerlanneqartumut aggersarpaa. Aggersaassut isumaliutissiissummut ilanngussaq 1-itut ilanngunneqarpoq.

Apeqqutit
Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerminut atugassatut Peqqissutsimut inunnullu innarluutilinnut Naalakkersuisoq apeqqutinut assigiinngitsunut akissuteqaqqullugu qinnuigisimavaa. Ataatsimiititaliap apeqqutaasa assilineri aamma Peqqissutsimut inunnullu innarluutilinnut Naalakkersuisup akissutai isumaliutissiissummut matumunnga 2-tut ilanngunneqarput.

Ataatsimiititaliap siunnersuummut oqaaseqaatai
Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pillugit isumaqatigiissut inatsisissatut siunnersuummi annertunerusumik tunngavissinneqarmat aammalu innuttaasut innarluutillit pisinnaatitaaffii nukittorsaaniarneqarmata ataatsimiititaliamit pitsaasutut isigineqarpoq.

Ataatsimiititaliap maluginiarpaa inatsisissatut siunnersuutip kalaallisuuani oqaasertaliussani naapertuuttoqanngitsoqartoq aamma kukkunertaqartoq. Oqaatsitigut kukkunerit ataasiakkaat aamma nutserneqarnerani oqaaseqatigiit paasiuminaatsumik allanneqarsimaneranut uani pineqarput. Kalaallisullu oqaaseqatigiit paasiuminaatsumik nutserneqarsimanerinut

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

tunngassuteqarluni. Ataatsimiititaliap erseqqissarpaa inatsisip oqaatsitigut eqqortumik allassimaneqarnissaa pingaaruteqartoq. Inatsisip siunertaraa inuit innarluutillit tamarmik inuit pisinnaatitaaffiinik tunngaviusumillu kiffaanngissuseqarnissamut pisinnaatitaaffimminnik allatuulli naligiissitaallutik tamakkiisumik atuisinnaanissaat siuarsassallugu, illersussallugu qularnaassallugulu. Taamaattumik inatsisip paasinerlunneqarsinnaanissaa imaluunniit eqqunngitsumik paasineqarsinnaanissaa pinaveersaartinneqartariaqarpoq.

Ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq kommunalbestyrelsi suliami ataatsimi ataatsikkut atuuffippassuanik suliakkerneqassammat, tassunga ilaallutik naliliisartuuneq, aningaasaliisartuuneq ingerlatsisuuneq, naammagittaalliuutinik tigusisuuneq il.il. Taamaattumillu inatsisissatut siunnersuummi nakkutilliineq pillugu ilusiliineq tusarniaanermut akissutini arlalinni ingerlatsinermut inatsisit tungaannit isigalugu isornartorsiorneqarpoq. Tamatumunnga sanilliullugu Det Centrale Handicap Råd aamma Folketingip Ombudsmandia peqatigalugit Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutti Naalagaaffiit Peqatigiit innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaata siuarsarneqarneqarlunilu nakkutigineqarnissaanut Danmarkimi toqqarneqarpoq. Innuttaasut timimikkut innarluutillit allatulli atugassaqartinneqarlutik pisortat illuutaannut isersinnaanissaat qulakkeerniarlugu Folketingip Ombudsmandia nakkutilliisuuvoq. Inatsisissatut siunnersuummi matumani nakkutilliinissaq oqartussaasunut namminneq aalajangiisartunut neqeroorutinillu ingerlatsisunut tamakkiisumik inissinneqarsimavoq. Allatut oqaatigalugu Kalaallit Nunaata innarluutillit pillugit isumaqatigiissut malillugu pisussaaffimminik ilumut naammassinninneranik nakkutilliisussanik avataaneersunit arlaannaanulluunniit attuumassuteqanngitsunik siunnersuummi peqanngilaq.

Ataatsimiititaliamit maluginiarneqarportaaq pisinnaasanik sulisussarsiortarnermillu kommunit ajornartorsiuteqarnerat tusarniaanermut akissutini arlalinni tikkuarneqarmat. Kommunit tallimaasut akimorlugit 2022-mi isumaginninnikkut siunnersortit 155-it amigaatigineqartut NIISIP-ip misissuinermini allaaseraa1. Siunnersuutip kommunit pisussaaffiinik annertusisitsillunilu erseqqissaanermik nassataqarnissaa kommuninit arlalinnit oqaatigineqarnera tamatumani ersersinniarneqarmat. Tamatumani kingunerisinnaavaa, sulisussaaleqineq pioreersoq suli annertunerusumik ajornartorsiutaalersinnaalluni, sulinerup annertusiartornera pissutigalugu.
Tamatuma saniatigut tusarniaaffigisanit uparuarneqarpoq inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkani oqaasertat “periarfissaappat”-mik aamma ”-qarsinnaavoq”-mik allassimasut amerlasuut ersernerluttullu kingunerisinnaagaat innuttaasup pisariaqartitavii aallaaviginagit innuttaasup ikiorserneqarsinnaaneranut kommunip aningaasaqarnera apeqqutaassasoq.

Kiisalu ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq inatsisissatut siunnersuutip

[1] pkt232_em2026_handicapstoette_bem_bilag1_da.pdf (s. 138)

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

siullermeerneqarnerani partiinit arlalinnit erseqqissarneqarmat ilaquttat qanigisaasut §§ 29-31 naapertorlugit inummik innarluutilimmik paarsaqartut aamma ilinniartinneqarlutillu piginnaanngorsarneqarnissaat pingaaruteqartoq, taamaaliornikkut suliassaminnik nutaamik isumaginnissinnaanissaminnut eqqortunik piginnaasaqaleqqullugit.

Naggasiullugu ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq qarasaasiakkut atortulersuutinik siusinnerusukkut atuutilersitsinernit misilittakkat takutimmassuk, tamanna sulisunik aningaasanillu annertuumik atuiffiusariaqartoq aammalu piffissami ikaarsaariarfimmi piffissap sulianik ingerlatsinermut atorneqartup sivisunerulerneranik nassataqarajuttoq. Tamanna atuagarissaarnermut suliassaqarfimmut sulisussanik annertuumik amigaateqartumut tatisimaneqareersumullu atatillugu isigineqassaaq, taamaattumillu pisortani qarasaasiaqarnikkut ataatsimut periaatsimik pilersitsinissamut piffissaliunneqartoq ajornartorsiutaasinnaallunilu angujuminaassinnaavoq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

- Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Demokraatineersut, Inuit Ataqatigiinneersut Atassummeersullu siunnersuut akuerineqassasoq inassutigaat.

- Ataatsimiititaliap noqqaassutigaa siunnersuutip pingajussaaneerneqannginnerani ataatsimiititaliamut suliareqqitassanngorlugu utertinneqarnissasoq, Naalakkersuisut ataatsimiititaliap apeqqutaanut allakkatigut akissumminni (ilanngussaq 2) nalunaarutigisaattut allannguutissatut siunnersuutip naatsorsuutigineqartup suliarineqarnissaa siunertaralugu. Tamatuma saniatigut ataatsimiititaliap isumaqatigaa kommuninut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat sukumiisumik misissorneqarnissaat pisariaqartut.

- Naleraq ikinnerussuteqarluni oqaaseqaammik imaattumik saqqummiussivoq:

  ”Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Naleqqameersut inatsisissatut siunnersuutip siunertaa, tassaasoq inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiinik nukittorsaanissaq, taperserpaat. Maluginiarparpulli inatsi atuutsinneqarnissaannut aningaasaliissutsit naammaginanngittumik qulaajarneqarsimasut. Ernumagivarput kommunit aningaasaqarnikkut ajalusoortinneqarsinnaaneri.

  Aningaasaqarnikkut tunngavissat aningaasalersuinissarlu qulaajarneqarnissaat siunertaralugu, Naleqqap siunnersuut aappassaaneerneqareerpat ataatsimiititaliamut suliassanngorteqqinneqassasoq piumasaraat. Naleraq inaarutaasumik inassuteqatini aatsaat pingajussaaneerinnissamut utaqqisissavaa”

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232

Ataatsimiititaliap taama oqaaseqaateqarluni isumaliutissiissummilu allassimasutut paasinnilluni siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Pipaluk Olsen
Siulittaasoq

Aki-Matilda Høegh-Dam
Siulittaasup tullia

Bo Martinsen

Paarma Lund Kreutzmann

Bentiaraq Ottosen

UKA2026/232.
J.nr.: 01.38.01.03-00217
J.nr.: 01.25.01/2026EM-LABU-00232